

[Total No. of Pages : 3

24121

03231A

**Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer - 2021
DRAVYAGUN VIGYAN - I
(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/
Old/New Students w.e.f. Summer - 2018 Exam)**

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
  - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
  - 3) **All** questions are **compulsory**.
  - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
  - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
  - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
  - 7) **Use** a common answerbook for **all** sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]

Short answer question (any five out of six) :

- a) प्रभावजन्य कर्म स्पष्ट करा.

Explain the prabhavjanya karma.

- b) द्रव्यगुण शास्त्रातील सप्त पदार्थांचे थोडक्यात वर्णन करा.

Explain in brief Saptapadarth of Dravyaguna Shastra.

- c) व्यवायि व विकाशी कर्म स्पष्ट करा.

Explain vyavayi and vikasi karma.

- d) तृणपंचमूळाची द्रव्ये व गुणकर्म लिहा.

Write ingredients, Gunakarma of Trunapanchamool.

03231A

e) रस व विपाक भेद स्पष्ट करा.

Explain difference between rasa and vipak.

f) बुद्धी व संस्कार या गुणांना स्पष्ट करा.

Explain Buddhi and Samskara.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) :

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven) :

a) ग्राही व स्तंभन द्रव्यातील फरक स्पष्ट करा.

Write the difference in between Grahi and Stambhan.

b) अम्लपंचक गणातील द्रव्य लिहा व त्या गुणाचे गुणकर्म लिहा.

Write the ingredients and Guna karma of amlapanchaka.

c) परादि गुणांचे चिकित्सेमधिल महत्व स्पष्ट करा.

Describe the significance of Paradi Guna in Chikitsa (Therapeutics).

d) विपाकांचे दोषधातुमलावरील कर्म लिहा.

Write the karma of vipaka in dosha-dhatu-mala.

e) सामान्य पचनक्रियेच्या अनुषंगाने मधुर व अम्ल अवस्थापाकाचे वर्णन करा.

Explain Madhur and Amla awasthapaka on the basis of the process of digestion.

f) वेदनास्थापन, मूत्रविरजनीय व तृप्तिघ्न या संज्ञा सोदाहरण स्पष्ट करा.

Explain the terms Vedanasthapana, Mutravirajaniya and Truptighna.

g) द्रव्यवीर्यवाद स्पष्ट करा.

Explain Dravyaviryavada.

24/21
03231A

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four) :

a) वीर्य शब्दाची निरूक्ती, लक्षण, स्वरूप, प्रकार, विशिष्ट कर्म, वीर्योपलब्धी इ. मुद्याच्या आधारे सविस्तर वर्णन करा.

Write in detail Nirukti, Lakshana, Swaroop, Sankhya, Vishista karma, upalabdhi etc. of veerya.

b) खालीलपैकी कोणत्याही दोन निघण्टुचे कर्ता, काल, वर्ग संख्या व वैशिष्ट्ये लिहा.

- 1) राजनिघण्टु
- 2) धन्वंतरी निघण्टु
- 3) भावप्रकाश निघण्टु

Write the karta, kala, vargasankhya and special features of following two nighantu.

- 1) Raj nighantu
- 2) Dhanwantari nighantu
- 3) Bhavaprakash nighantu

c) कर्म शब्दाची निरूक्ती, लक्षण, स्वरूप लिहून विरेचनकर्म प्रकार व प्रक्रियेच्या अनुषंगाने सोदाहरण व सविस्तर स्पष्ट करा.

Write etimological derivation (Nirukti), definition, swaroop of karma. Explain in detail Virechana karma on the basis of its types and mode of action along with examples.

d) उत्पत्ती, लक्षण, गुण, कर्म, अतियोग, रसकर्मापवाद इत्यादी मुद्यांच्या आधारे कोणत्याही एका रसाचे सविस्तर वर्णन करा.

- 1) कटु
- 2) कषाय

Write in detail any one of the following rasa on the basis of utpatti, lakshan, guna, karma, atiyoga, rasakarmapavada etc.

- 1) Katu
- 2) Kashaya

